

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מ.

עין משפט
גור מצוה

בא מ"י פ"י מהלכות
נוקד ממון הלכה ד'
ב"ב מ"י שם פ"י הלכה ד'
ג' מ"י שם הלכה ד'
ל"א ד' מ"י שם הלכה ד'
ל"ב ד' מ"י פ"ג מהלכות
ערכין הלכה ד'
ל"ג ד' מ"י פ"ד מהלכות
מעשה הקדשות הלכה
פ'
ל"ד ד' מ"י פ"י מהלכות
נוקד ממון הלכה ד'
ל"ה ד' מ"י שם פ"ד
הלכה ד' ט' ע"ש
בהשגות ובמ"מ:

מוסף רש"י

מאן תנא כופרא כפרא.
לכפר על זה שהרג שורו
את האדם (מכות ב.).
דרבנן סברי כופרא
ממונא. שהוק גופו של
זה ומתחייב לירשנו דמי
הסור (סו). סבר כופרא
כפרא. לכפר על עולמו
שחיב מתה ביד שמים.
לפיקר יתן דמי עולמו (סו).
בדיק שיימינן. כהני
הוא ליה כפרא כי היכי
דמי נזק. ולקמיה מפרש
טעמיה (סו). מ"ט
דרבנן. דלוי' ר' שמעאל
מסתבר טעמיה. כיון
דכופרא כפרא. דמי עולמו
כיה למת (סו). נאמרה
שיתה למטה. ככופר אס
כופר ישת עליו (סו).
ונאמרה שיתה למעלה.
נגזק אישה הרה. כאשר
ישת עליו בעל האשה
(סו). מה להלן בדניק.
שמעל דמי ולדות שמוק
(סו). ונתן פדיון נפשו
כתיב. דנותן את הכופר
(סו). ורבנן. אמרי ק' אין
דלוי' פדיון נפשו הוא.
דכופרא כפרא. מיהו
דנזק שיימינן. ובהכי הוא
למזיק פדיון נפשו (סו).
גזר
נכנס למתחין ונזק על
כרו (ערכין ב.).

שור ש' ב' שותפין. שני שורים של מצי למיבעי
לר"י בן בתירא דלמר (פסהדיון דף ע"ח). בהכרח עשרה בני
אדם בזה אחר זה האחרון חייב ה"ה האחרון חייב ואי בזה אחת
כולן פטורין ממיתה דכמינת בעלים כך מינת השור וכיון דפטורין

ממיתה פטורין מכופר למ"ד לקמן אין
השור נסקילה אין הצעלים משלמין
כופר: **בופר אחד אמר רחמנא**
ולא ב'. ואע"ג דלגבי חטאת אמר
ב' המזניע (שבת דף כ"ג: וס"ג) גבי
המונא ככר לרה"ר והוציאו שנים
חייבין ומסתמא כל חד וחד חייב
חטאת התם כיון דכל חד מיחייב
אזדוני כרת מיחייב נמי אשגגתו
חטאת ועוד חטאת דלגביה אין
להקפיד אי מציאין שמי חטאות אכל
כופר דלחצירו למנה ירוחא זה צמה
שהשור לשנים: **בופר שלם אמר**
רחמנא ולא חצי בופר. דוקא לענין
כופר דכפרא היא דמסתמא כפרא
שלימה צריכא *אכל לענין המשלומין
אמר לקמן במדונה (דף ע"א: ה')
בקר ואפילו ה' חלאי בקר וזה אפילו
מקלם שה דפ' איתו ואת בנו (חולין
דף ע"ט: ודמו [אפילו] מקלם דמו
דכיוסו הדס (שם דף פ"ח). וחלי מתנות
דהזרוע (שם דף ק"ג). ובכור ואפילו
מקלם בכור דריש בכורות (דף ג' וס"ג)
לא שייך לאתמי הכא וההיא ח' דחומש
ולא חלי חומש דפ' יש בכור (שם
דף מ"ח: שייך טפי והא דליינת תם
חלי כופר לר' יאסי הגלילי היינו כופר
שלם ידיה וכן המית מי שחזיו עבד
וחזיו בן חורין דהשולח (גיטין דף מ"ב:)
דמשלם חלי כופר ליורשים היינו כופר
שלם ידיה: **חייב בופר מאי.**
ביורשי הנזק עולמו מציעא ליה אס
יכולין למשכנו: **ולא מאי** איה אי
תם הוה משתלם מגופו. הך פרכא
ליה לר' דלמר דל תמות במקומה
עומדת וכן ההיא פירכא דהוה
מערקנא ליה לאגמא אכל ההיא פירכא
דמודיעא ומפטרי אחיא אף אליצא
דר"י *דמיון דלייעד לאו קנסא הוא:
לא תורא בעית אשדמי. וא"ת
אי הוה תם לא הוה משתלם
אלא כמו שהשור שוה והשתא משלם
כל חלי נזק מהעליה אע"פ שאין
השור שוה כל כך וי"ל דהשתא נמי
לא משלם אלא בשויו של שור:
אי

אי לר"י. כלומר אי כר"י סבירא ליה דלמר לקמן [מה:] תם לא סגי ליה
בשמירה פחותה כגון דעבד ליה שמירה פחותה: אי לר"א בן
יעקב. דלמר תם סגי ליה בשמירה פחותה כגון דלא עבד ליה
שמירה כלל. ואיכא דר"י יעקב לאשמועינן דמעמידין אפוטרופוס

לתם ולהכי תנא ח"נ ולא תנא רבי
יעקב מחייב סתמא דלא תימא
במועד קמיירי וכולה נזקא קאמר
אכל בתם אפילו פלגא נזקא נמי לא
דאין מעמידין: א"ל חדא דאיה ציה
פליגי ר' יעקב ור"י בכולה סבירא
ליה הכי ולהכי אוקמה רבא במועד
ובשמירה פחותה דתשמע מינה דאיה
ליה לר' יעקב כר"י יהודה דסגי
ליה לזד מועדות בשמירה פחותה וזל
תמות במקומה עומדת ולדידיה לא
סגי ליה בשמירה פחותה ותשמע נמי
דמעמידין אפוטרופוס לתם לגבות
מגופו: **רשום משנה איכא צניייה.**
בין רבי יעקב לר"י: הרי הוא
בחוקפו. שהועד צנית אפוטרופוס
ומשלמים בעלים י"ש החצי מגופו
וחצי מעליה ככל תמים שהועד:
משלמין מן העליה. נזק: ואין
משלמין כופר. היכא דהמית את
האדם: **בדניק שיימינן.** בגופו של
מת ובהכי מכפר מזיק: **נאמרה**
שיטה למעלה. לענין דמי ולדות
כאשר ישת עליו בעל האשה [שמות כ"א]:
ונאמרה שיטה למטה. במועד שהמית
אס כופר ישת עליו [שם]: **כילד משלמין**
כופר. דבשלמא נזקין האי פלגא
משלם והאי פלגא משלם דהזיקא
דניק קפיד רחמנא והאי מטי ליה
נזק שלם אכל כופרא כפרא דמזיק
הוא ומתיריהו כפרא בעו ובחלי כופר
לא מיכפר: **משכנין אסו.** גזר
הקדש דכיון דלאו לכפרא אתי משהי
ליה: **חייב חטאות אין ממענין**
אוסן. דמיון (ה) לכפורה חטאה קצעי
לה לא משהי ליה: **אסגרי צמייסא.**
הוסגרתי ונאלמתי בראשונה: **ונמלא**
מועד. והזיק צנית שואל: **צעלים**
משלמין ח"נ ושואל חלי נזק. דנתיירותא
דחם מיהא (ו) מקבל עליה וצעלים
הואיל ולא הודיעהו משלמין החלי:
הועד צנים שואל. שהזיק בתוך ימי
שאלתו ג' פעמים: **והחזירו לבעלים.**
ואח"כ הזיק צעלים משלמין חלי נזק.
לקמן [ע"ש] מפרש טעמא דקסדר רשות
משנה ופרכין רישא לסיפא: אריא
לא שאלי. נתיירותא דאריא לא קבילת
עלי דאי תם הוה לא הוה נגח: **שהכיר**
נו שהוה נגח. אכל לא ידע שנגח ג'
נגיחות הלך נתיירותא [דחם] נגח קביל
עליה והוה ל' לנתייר: **מגופו.** ולא (ו) משלי:
הוה

(א) [לקמן מ"א: ד'] (ג) על סו.
מכות ב'. (א) לקמן ק':
ערכין כ"א. (ד) [ג' הערכין
אחמנר פ' חפשי מוחל
השאלה כגון אסמיתם אי
שואל צנשין יין חולה:
(ה) ס"א מעליה (ו) [ד"ה
זה] (ז) [ד"ה ורבי]
(ח) [דחמש ולא חלי חמש
כ"ל] (ט) [וע' חוס' ב"ב
נו: ד"ה ורבנן ובסנהדרין
פ. ד"ה דבר].

תורה אור השלם

1. אם כפר ישת ע'ליו
נתן פדיון נפשו בכל
אשר ישת ע'ליו:
שמות כא ל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חייב וכו'
דכיון דלכפורה:
(ב) ד"ה בעלים כ"י מיהא
קביל עליה:

גליון הש"ס

גמ' ונתן פדיון נפשו. עי'
ערכין דף כ' ע"א מ"ה:
דמי: שם דמי נזק. עי'
ירושלמי ספ"ה דשעויות:
שם דמי מויד. עי' לקמן
דף פ"ד ע"א חוס' ד"ה
אלא: שם בשבט ליה
רבא. כעין זה ברכות דף
נ"א ע"א וס"ג: חוס' ד"ה
כופר שלם כ"י אבל לענין
התשלומי. עי' ב"ב דף ט'
ע"ב חוס' ד"ה ורבנן:
ד"ה ולימא כ"י רבין
דאיידי. עי' לעיל דף ל'
ע"א חוס' ד"ה אין. ולקמן
דף מה ע"ב חוס' ד"ה לא:

רבינו חננאל

שבקן דאסתריד בקמיתא.
פירוש חליתי מוצא
השאלה. כגון אסתריד אני.
שהוא לשון יוון חולה.
יש שהן בין היונים
לעודם והנה אבדן חולה
אסתריד יש לעודם
ארוטטורוס.

דלמא כיון דלחבריה הוא דבעי מיתבא ליה ממונא הוא ולא
חמיר עליה ובעי משכוניה אי נמי כיון דהוא לא חטא וממוניה הוא דאזיק לא
חמיר מילתא עילויה ובעי משכוניה א"ל שבקן *אסתגר בקמייטא: ת"ר *שאלו
בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמין חצי נזק ושואל משלם חצי נזק הועד
בבית שואל והחזירו לבעלים בעלים משלמין חצי נזק ושואל פטור מכלום אמר
מר שאלו בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמין חצי נזק ושואל חצי נזק
ואמאי לימא ליה תורא שאילי אריא לא שאילי אמר רב הכא במאי עסקינן *שהכיר בו שהוא נגחן ונימא ליה תם
שאיילי מועד לא שאילי משום דא"ל *סוף סוף אי תם הוה פלגא נזקא בעית שלומי השתא נמי זיל שלים פלגא
נזקא ונימא ליה אי תם הוה משתלם מגופו משום דא"ל *סוף סוף את לאו תורא בעית שלומי לדידי ונימא ליה
אם